

ZHENSKATA STRANA NA SVETA

S *Belezhkite na edna Ana* se postavja syshtestvenoto nachalo na dosegashnija opus na Kapor, syshto taka, kakto tova tvorchestvo vnese v nashata sledvoenna kultura edna syshtestveno nova santimentalnost i kachestvo. Vyzniknalo v periferijata na “tekushtoto” literaturno proizvodstvo, publikuvano, razbira se, predvaritelno v prodylzhenija v edin (belgradski) sedmichen vestnik, prednaznachen predimno za *zhenska publika*, tova proizvedenie pokaza iznachalnata sposobnost na Kapor za psihologichesko preobrazjavane. Sled mnogo godini mnogostranno profesionalno pisane, toj, nakraja, napija zlatnata zhila na sobstvenata si dusha. Tova e onova *zhenstveno kachestvo*, koeto JUng v svoite razsyzhdenija za “animus”-a i “anima”-ta, schita za sistemna i znachima *cherta na istinskata myzhka chuvstvitelnost*. Sys svojata psihologija, zhenata e “vyzdejstvasht faktor” v zhivota na myzha, i po tozi nachin vinagi e “iztochnik na informacija za neshtata, koito myzhyt ne vizhda”. No tuk ne stava duma samo za tova, che otdelnijat myzh, bil toj dori pisatel, po vreme na syvmestnija zhivot popiva zhenskite cherti na svojata polovinka, kojato mu pokazva “pytishtata, ostanali nedostypni za negovite prekaleno malko lichni chuvstva”. Pri pisatel, kojto ima edno takova plodonosno sytrudnichestvo, oshte po-vazhno e tova, negovata “syotvetna subektivna gotovnost”... da se systoi ot “vrodena psihicheska struktura”, vyrhu kojato samo shte okazva vyzdejstvie zhenskoto vlijanie. Ponezhe samo “sobstvenata zhenstvenost na myzha” mozhe istinski da reagira na vynshnite i izkusni provokacii ot strana na zhenata i zhenite, i pri pisatel, u

kojto tezi osobenosti sydbovno sa syvpadnali, shte imame rabota s avtor, kojto izkljuchitelno, no nesyznatelno, shvashta zhenskata psihologija i taka ja izrazjava. Sys samoto tova, *takyv pisatel osvetjava zhenskata strana na myzhkata dusha, oshte podobre - zhenskata strana na sveta*, onazi, kojato v “myzhkata” literatura redovno se prenebregva. Bi moglo da se kazhe, che imenno onezi veliki pisateli v istorijata na literaturata, koito sa ni ostavili vpechatljavashti zhenski obrazi, sa bili nagledni primeri za taka rjadkata, *izkljuchitelna sposobnost na psihologicheskaya transmutacija*. Te ne samo sa otrazjavali “zhenstvenoto kachestvo” na svojata dusha, a sa proecirali onova, koeto v osnovni linii e potisnato. Kakto kazva Jung na syshtoto mjasto (“Odabрана dela...”, knj. 2; *O psihologiji nesvesnog* (“За psihologijata na podsyznanieto”), str 205-230; “Matica srpska”, 1977): “V podsyznanieto na myzha syshtestvuva nasleden kolektiven obraz na zhena, chrez kojto toj shvashta syshtnostta na zhenata...”. Kogato prilozhim tova pri pisatel, kojto se vzhiyava v psihologijata na svoja zhenski obraz, togava e jasno, che shte shvanem tova proizvedenie kato “proizlizashto ot negovata vytreshna zhenstvenost”. Po tozi nachin “anima kato feminium e (onazi) figura, kojato kompensira myzhkoto syznanie” i tova, koeto vyv vsekidnevnia zhivot eventualno dava kulturna i, v otnoshenijata mezhdu polovete, prisposobena lichnost, v literaturata mozhe da dade plod chrez otdelni realizacii.

V *Belezhkite na edna Ana*, koito poradi vsichko tova ot nachaloto i sys shturm zavladjaha zavidno mnogobrojna zhenska publika, Kapor otkri svoja kapacitet za psihologicheskaya pronicatelnost. Tuk veche ne stava duma za hrumpvane i za spekulacija, a za vytreshno, sledovatelno originalno izobrazjavane na nova kartina na sveta, harmonizirashta s dominantnite stremezhi na zhenskata polovina ot chitatelskoto

syslovie. Zatova *Belezhkite*, kogato bjaha publikuvani v kniga, bjaha syshtevremенно i razgrabvani, i, makar i neohotno, recenzirani. Dokato masa chitatelki vyzdigashe Kapor vyrhu piedestal na pisatel, kogoto “naj-setne mogat da chetat” - a bez da se zabluzhdavame, trjabva da znaem, che zhenite navsjakyde po sveta sa glavnija snabditel na inache oskydnite semejni biblioteki i, poradi tova, vozhdove na semejnoto mnenie za kulturata - shepa kritici prezritelno puftjaha. Kak izobshto mogat seriozno da se tretirat tekstove, koito predvaritelno sa bili publikuvani v zhenski vestnici, prednaznacheni, sledovatelno, za chetene, dokato zhenite pokorno sedyat pod frizjorskite kaski ili dokato v kancelarijata pijat bezbroj kafeta, lakirajki nokti ili odumvajki horata okolo sebe si, ili dokato v kyshti, v pauzata mezhdu gotveneto na sarmi i pochistvane prahata ot mebelite, prisednat za njakolko minuti na chetivo, koeto edinstveno im e po vkusa...? Tozi negativen mit, kojto obremenjava literaturata, otgledana v skuta na medijnata kultura, po princip napravi nashata kritika nechuvstvitelna kym finite cennosti, s koito Kapor e izpisal svoite, t.e. Aninite belezhki (nima toj ne bi imal osnovanie da kazhe kato parafraza na Flober: “*Ana, tova sym az!*”), vnasjajki v nashata *psihologicheski monotonna myzhka literatura* edin specifichen povej i duh. Onova, koeto sa propusnali dori i pisatelkite, u nas tolkova malko otdadeni na tezhkija trud na razkazvacha - naj-veche zatova, che iskat da podrazhavat na myzhkite si kolegi, podcenjavajki iznachalnata bybrivost na svoeto syshtestvo - go stori Kapor. Nehaejki za prezrenieto na sybratjata mu ot gildijata, toj, na stranicite na “zhenski vestnik”, znachi v *ramkite na opredelena polova segregacija*, kojato imenno i podbuzhda pylnata specifichnost na otdelnija pol (kakvoto i da govorjat inache za tova feministkite i tehnite podmazvachi), se razkri kato *pisatel*, na kojto nishto zhensko ne mu e chuzhdo. Ana ot *Belezhkite* e

mozhe bi edinstvenijat istinski, vyv vseki sluchaj nov zhenski obraz v nashata syvremenna proza: nikoj kato Kapor ne e proniknal s tolkova nezhnost v sveta na dneshnata mladezh, otvarajki se za nejnata po-dobra i po-krasiva strana.